

ПАПОРОТІ КРИСТАЛІЧНИХ ВІДСЛОНЕНЬ ДОЛИНИ Р. БОКОВА В МЕЖАХ ГУРІВСЬКОГО ЛІСУ

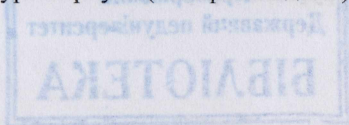
Е. О. Євтушенко, Є. Д. Ющук, Т. Рогульчик
Криворізький державний педагогічний університет

На сучасному етапі розвитку біосфери збереження різноманіття живих організмів та їх генофонду в значній мірі визначає існування самої людини як біологічного виду. Проблема збереження біорізноманіття визнана однією з пріоритетних проблем на Конференції по навколишньому середовищу і розвитку людства в ХХІ столітті (Ріо-де-Жанейро, 1992). Цінність біорізноманіття, яке сформувалося впродовж тривалої біологічної еволюції, виявляється в тому, що воно є джерелом стабільності, тобто виконує буферну роль в біосфері, завдяки чому зменшує негативні для всього живого (в тому числі і для людини) флуктуації абіотичних чинників. Тому виключно важливе значення має збереження наявного біорізноманіття природних екосистем, яке забезпечує їх функціональну стійкість до збуруючої дії чинників довкілля, в тому числі й антропогенного походження. Наявність рідкісних та зникаючих видів рослин є важливим чинником сучасного стану біологічного різноманіття, тому виявлення, збереження та охорона таких видів є актуальним і необхідним напрямком дослідження.

Природна рослинність степової зони збереглася в основному на землях не придатних до господарського освоєння людиною (балки, кургани, береги річок), займає незначні за площею території в порівнянні з культивованою людиною рослинністю, що одночасно з антропою трансформацією рослинних угруповань визначає існування значної кількості рідкісних і зникаючих видів серед яких до «Червоної книги України» належать такі рослини Криворіжжя: астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus* Pall.), брандушка різнокольорова (*Bulbocodium versicolor* Ker-Gawl.), гімносперміум одеський (*Gymnospermium odessanum* Takht), види роду ковила (*Stipa* L.), види роду тюльпан (*Tulipa* L.), шафран сітчастий (*Crocus reticulatos* Stev. ex Adam), цимбохазма дніпровська (*Cymbochasma borysthenica* Klok. et Zoz). Окрім покритонасінних всі види папоротей є досить рідкісними на Криворіжжі і тому теж потребують охорони.

Геоботанічні дослідження Гурівського лісу, прилеглих до нього степових схилів висвітлені в працях І. А. Добровольського (1973). Об'єктом нашого дослідження були рослинні угруповання з участю пухирника крихкого (*Cystopteris fragilis* (L.) Bernh.) виявлені на правому березі р. Бокова поблизу с. Гурівка у 2006 році.

Пухирник крихкий (*Cystopteris fragilis* (L.) Bernh.) належить до родини *Athyriaceae* (безщитникові), порядку *Polypodiales* (багатоніжки), класу *Polypodiopsida* (папоротевидні), відділу *Polypodiophyta* (папоротеподібні).

Зустрічається ця рослина у широколистяних лісах, по байраках, в долинах річок, у розколинах та підніжжях скель по тінистих вологих місцях та є зникаючою для Дніпропетровської області (Кучеревський, 2004).

Популяції пухирника виявлені в горизонтальних розколинах виходів гранітних порід правого берега р. Бокова на висоті від 1,5 до 2,5 м від поверхні води. Гранітні породи формують стрімкий схил східної експозиції. Довжина розколин коливається від 0,7 до 2,5 м, висота від 0,5 до 1,2 м. Як правило, над розколиною знаходиться вертикальна або майже вертикальна стінка. В розколинах накопичені продукти вивітрювання гірських порід, відмерлі рештки рослин слугують для укорінення і розвитку папороті. Досліджено 4 ділянки з пухирником крихким. На момент дослідження (06.07.06) рослини мали висоту 15-20 см та сформовані соруси. Одночасно з папороттю в межах ділянок виявлені види: *Pyrus communis*, *Rosa canina* L., *Crataegus curvisepala* Lindm., *Hylotelephium polonicum* (Blocki) Holub., *Senecio jacobaea* L., *Viola tricolor* L., *Glechoma hederacea* L., *Achillea submillefolium* Klokov et Krytzka, *Potentilla argentea* L., *Artemisia austriaca* Jacq., *Conyza canadensis* (L.) Cronq., *Berteroa incana* (L.) DC., *Galium ruthenicum* Willd., *Hypericum perforatum* L.

Таким чином, папороть пухирник крихкий (*Cystopteris fragilis* (L.) Bernh.), як зникаючий в межах західної частини Кривбасу вид, потребує подальшого вивчення та охорони.

Використані літературні джерела

1. Добровольский И. А. Гуровский лес – колыбель степного лесоразведения на Криворожье // Вопросы степного лесоведения. – Днепропетровск: ДГУ, 1973. – С. 68-72.

2. Кучеревський В. В. Конспект флори Правобережного степового Придніпров'я. – Дніпропетровськ: Проспект, 2004. – 292 с.

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ

О. А. Рудіченко, В. В. Перерва

Криворізький державний педагогічний університет

Нас, жителів Землі, можна порівняти з пасажирами корабля, яким дано певний запас води. Але пасажир судна можуть розраховувати, що у випадку нестачі води якесь інше судно допоможе їм, тоді як ми у Всесвіті одинокі, цілком одинокі з нашим невеликим запасом води, необхідної для життя.

Ж. І. Кусто

Питна вода є найважливішим фактором здоров'я всього людства. Практично всі її джерела піддаються антропогенному та техногенному впливу різної інтенсивності. Вона становить близько 70 % маси нашого